

זכאות לדמי אבטלה אחרי גיל פרישה במדינות נבחרות ב-OECD ובמדינות נבחרות בארצות הברית

אריאל אינקר יניב ריינגוורץ ברוך רוזן

עריכת לשון: רויטל אביב מתוק
עיצוב גרפי: ענת פרקו-טולדנו

סקירה זו מומנה בסיוע המוסד לביטוח לאומי

מכון מאירס ג'וינט ברוקדייל

ת"ד 3886 ירושלים 9103702

טלפון: 02-6557400

brook@jdc.org | brookdale.jdc.org.il

ירושלים | אב תשפ"ב | אוגוסט 2022

תוכן עניינים

1	רקע
1	מטרות
1	שיטה
1	ממצאים
2	דיון
3	נספח א': דמי אבטלה לאחר גיל פרישה
5	נספח ב': קיזוזים בין קצבאות בארצות נבחרות

רקע

הזכאות לדמי אבטלה בישראל מוגבלת לאזרחים לפני גיל פרישה. ישנם מקבלי דמי אבטלה לפני גיל פרישה שיש להם הכנסה מפנסיה, וזו מנוכה מדמי האבטלה שהם מקבלים. בשנת 2021, חברי הוועדה המייעצת של המוסד לביטוח לאומי ביקשו ממחלקת המחקר במוסד לביטוח הלאומי הבהרות בנוגע לאופן החישוב של דמי האבטלה ושל קצבת הזקנה, ליחסי הגומלין ביניהם ולאופן החישוב של ניכוי קצבת הפנסיה מדמי האבטלה. לצורך תהליך קבלת ההחלטות בסוגיה זו, פנתה מחלקת המחקר למכון מאירס-ג'וינט-ברוקדייל בבקשה לאסוף מידע רלוונטי ממדינות אחרות ולנתחו.

מטרות

1. לבחון אם במדינות ה-OECD שנבחרו לסקירה אנשים שחצו את גיל הפרישה זכאים לדמי אבטלה.
2. במדינות שבהן יש זכאות לדמי אבטלה גם אחרי גיל פרישה, לבחון אם הגעה לגיל פרישה משפיעה על הקריטריונים לזכאות או על אופי או היקף ההטבות הניתנות.
3. במדינות שבהן יש זכאות לדמי אבטלה גם אחרי גיל הפרישה, לבחון אם יש קיזוזים בין דמי האבטלה לקצבאות הביטוח הלאומי, כמו גם בין דמי האבטלה לקצבת פנסיה ממשלתית או לקצבת פנסיה לא-ממשלתית וכיצד מבוצע הקיזוז.

שיטה

המדינות ב-OECD שנסקרו היו אוסטרליה, קנדה, פינלנד, צרפת, גרמניה, הולנד, ניו-זילנד ובריטניה. המדינות בארצות הברית שנסקרו היו אריזונה, פלורידה, מסצ'וסטס, מינסוטה ומערב וירג'יניה. המדינות נבחרו על פי שיקולים של גיוון מבחינת גישות חברתיות וכן זמינות המידע באתרי האינטרנט שנסקרו. המידע על המדינות הנבחרות בארצות הברית נאסף מסקירה של אתרים ממשלתיים בנושא דמי אבטלה, וניתוח המידע התמקד ברמת המדינה, מכיוון שהמדינות בנוגע לדמי אבטלה עשויה להשתנות ממדינה למדינה במסגרת כללים שנקבעו על ידי הרשות הפדרלית. הנתונים על יתר המדינות נאספו מחוברות הדרכה מקוונות ומתקשורת בין-אישית עם מומחים מטעם המדינה.

ממצאים

מבין המדינות שנסקרו, רק בקנדה ובמדינות הנבחרות בארצות הברית האזרחים זכאים לדמי אבטלה לאחר גיל הפרישה. במדינות אלו אזרחים בכל הגילים זכאים לדמי אבטלה אם הם מוכנים לעבוד ויכולים לעבוד אך איבדו את מקום עבודתם שלא באשמתם; קריטריון הזכאות אינו מושפע מן הגיל. יתרה מכך, הקריטריונים לקבלת דמי אבטלה והיקפם זהים לאזרחים לפני גיל הפרישה ולאחריו.

במדינות שנסקרו בארצות הברית, למעט חריגים אחדים, קצבאות הביטוח הלאומי אינן מקוזזות מדמי האבטלה, אך תשלומי פרישה או פנסיה אחרים יכולים להפחית את סך דמי אבטלה הניתנים. בקנדה, שני סוגי תשלומים הניתנים על ידי הממשלה

מובאים בחשבון בעת קביעת גובה דמי האבטלה: (א) תשלומי ביטוח לאומי (בלי קשר לסוג המעסיק לשעבר); (ב) פנסיות הקשורות לעבודה המשולמות לאנשים שעבדו עבור ממשלת קנדה הפדרלית או ממשלת פרוינציה קנדית. לעוד מידע על קנדה ועל מדינות נבחרות בארצות הברית ראו נספח א'.

אף על פי שקצבאות פנסיה ממשלתיות, כמו קצבת ביטוח לאומי, אינן משפיעות על גובה דמי האבטלה, קצבאות פנסיה אחרות גורמות לרוב לקיזוזים. אם מדינה רואה בקצבת הפנסיה מקור הכנסה, אזי סכום הקצבה ייכלל בהכנסה המוצהרת של המבקש ויגרום להפחתה בסך דמי האבטלה הניתנים. לעוד פירוט על קיזוזים ראו נספח ב'.

דיון

מן הסקירה עולה כי רק בקנדה ובמדינות הנבחרות בארצות הברית יש אפשרות לקבל דמי אבטלה לאחר גיל הפרישה מעבודה, ואילו במדינות ה-OECD שנסקרו אין אפשרות כזאת. בין היתר, הבדל זה נובע מן השונות בתפיסה הכוללת של מדיניות הרווחה בין שתי היבשות, ובעיקר בין ארצות הברית לאירופה, והוא משפיע על המבנה הכולל של מערכת הקצבאות.

הבדלים אלו מתחדדים בעת ההגעה לגיל זקנה. המערכת האירופית (ובפרט במדינות כגון דנמרק) שמה דגש על קצבאות זקנה גדולות יחסית וכן על פנסיה ציבורית. הזקן במדינות אלו הפריש כספים רבים למערכת הביטוח הלאומי בשנות העבודה שלו, והתפיסה היא שהוא אמור לפרוש מהעבודה וליהנות מקצבאות קיום שאותן למעשה מימן. הנדיבות היחסית של מדינות אירופה בכל הנוגע לקצבאות זקנה, מביאה אותן כנראה להיות נדיבות פחות מארצות הברית במתן דמי אבטלה לאחר גיל הפרישה מעבודה.

בארצות הברית, לעומת זאת, ההפרשה לביטוח הלאומי היא מוגבלת יותר ופרוגרסיבית פחות. לכן יש זקנים שזכאים לסכומים נמוכים יחסית מן הביטוח הלאומי, והם צריכים לעבוד כדי לקיים את עצמם. ייתכן שבשל הסתמכות על עבודה בגיל זקנה, המערכת האמריקנית מאפשרת גם קבלה של דמי אבטלה אחרי גיל הפרישה.

בקנדה, אף שמערכת הקצבאות הקנדית דומה פעמים רבות לזו של מדינות אירופה, הרי שהיא חתומה על אמנות עם ארצות הברית, בפרט בנוגע למערכת הקצבאות ולקבלת דמי אבטלה. לכן יש דמיון מסוים בין המערכות הקנדית והאמריקנית בכל הקשור לדמי אבטלה. דמיון זה נועד ליצירת הרמוניה בין התקנות האמריקניות והקנדיות.

נספח א': דמי אבטלה לאחר גיל פרישה

מדינה	האם אפשר לקבל דמי אבטלה לאחר גיל פרישה	קריטריונים לקביעת זכאות
קנדה	כן, אם האדם עדיין רוצה ויכול לעבוד.	<p>עבור רוב האנשים התעריף הבסיסי לחישוב גובה דמי האבטלה הוא 55% מן ההכנסה השבועית הממוצעת שלהם, עד לסכום המרבי. מתאריך 1 בינואר 2022 סכום ההכנסות המרבי הוא 60,300 דולר קנדי לשנה. המשמעות היא שאדם יכול לקבל עד 638 דולר לשבוע.</p> <p>עד ה-24 בספטמבר 2022 יהיה על הפרט לצבור רק 420 שעות העסקה בתקופת האכשרה לצורך זכאות לקבלת דמי אבטלה. לאחר ה-24 לספטמבר 2022 יהיה על הפרט לצבור בין 420 ל-700 שעות בהתאם לשיעור האבטלה האזורי שבו הוא מתגורר.</p> <p>אפשר לקבל דמי אבטלה עבור תקופה של לפחות 14 שבועות ועד פרק הזמן המרבי – 45 שבועות, בהתאם לשיעור האבטלה האזורי בעת הגשת התביעה, וכן בהתאם לסך שעות העבודה ב-52 השבועות האחרונים או מאז הגשת התביעה האחרונה, לפי הקצר מביניהם.</p>
מסצ'וסטס ארצות הברית	כן, אם האדם עדיין רוצה ויכול לעבוד. כדי להיות זכאי לקצבה, על האדם להרוויח לפחות 5,700 דולר אמריקני בארבעת הרבעונים הקלנדריים האחרונים, ולפחות פי 30 הקצבה השבועית שהוא זכאי לקבל.	<p>אם האדם זכאי לדמי אבטלה, הוא יקבל קצבה שבועית בגובה של 50% מן המשכורת השבועית הממוצעת, עד לסכום המרבי הקבוע בחוק. מתאריך 3 באוקטובר 2021 הקצבה השבועית המקסימלית היא 974 דולר, והיא אינה כוללת קצבת תלות נוספת.</p> <p>משך תקופת קבלת הקצבה נקבע באמצעות חלוקת מספר נקודות הזכות של הפרט במהלך החיים במספר נקודות הזכות השבועיות. מספר השבועות המרבי לקבלת דמי אבטלה עומד על 30 שבועות (מוגבל ל-26 שבועות בתקופות של שיעורי אבטלה נמוכים).</p>
מערב וירג'יניה ארצות הברית	כן, על האדם להרוויח שכר ברוטו של לפחות 2,200 דולר אמריקני בתקופת הבסיס ולקבל שכר במשך שניים או יותר מן הרבעונים בתקופת הבסיס כדי לקבל דמי אבטלה.	<p>שיעור הקצבה השבועית המינימלי הוא 24 דולר והשיעור המרבי הוא 424 דולר.</p> <p>כתלות באחוז המשרה, אדם יכול לקבל דמי אבטלה למשך תקופה שלא עולה על 26 שבועות. סכום הקצבה המרבי הוא הסכום המרבי שאדם יכול לקבל ב-26 שבועות מלאים בתקופת האבטלה שלו. כדי לקבוע את סכום הקצבה המרבי יש להכפיל את סכום הקצבה השבועית ב-26. לדוגמה, אם סכום הקצבה השבועית הוא 300 דולר, אזי סכום הקצבה המרבי יהיה 7,800 דולר.</p>

מדינה	האם אפשר לקבל דמי אבטלה לאחר גיל פרישה	קריטריונים לקביעת זכאות
פלורידה ארצות הברית	כן, על האדם להרוויח שכר של לפחות 3,400 דולר ברוטו. הזכאות לקבלת דמי אבטלה מותנית בקבלה של שכר בשני רבעונים לפחות בתקופת הבסיס. השכר הכולל ברוטו בשנת הבסיס חייב להיות גבוה פי 1.5 מן הרבעון עם השכר הגבוה ביותר.	סכום הקצבה השבועית (Weekly Benefit Amount – WBA) מחושב באמצעות חלוקת השכר מן הרבעון שבו השכר היה הגבוה ביותר, ב-26, או עומד על קצבה שבועית בגובה 275 דולר, לפי הסכום הנמוך מביניהם. סכום הקצבה המרבי של המבקש מחושב באמצעות שכר הבסיס הכולל שלו המחולק ב-4, או לפי קצבה שנתית של 3,300 דולר, הסכום הנמוך מביניהם. משך תקופת קבלת הקצבה המרבי הוא 19 שבועות.
אריזונה ארצות הברית	כן, על האדם לעבוד אצל מעסיק ששילם מס אבטלה ועליו להרוויח: פי 390 לפחות משכר המינימום לשעה באריזונה ברבעון ההשתכרות הגבוה ביותר שלו, וסכום שלושת הרבעונים האחרים צריך להשתוות לפחות למחצית מסכום הרבעון הגבוה. למשל, אם אדם הרוויח 5,000 דולר ברבעון הגבוה ביותר, היה עליו להרוויח 2,500 דולר בשלושת הרבעונים האחרים יחד, או להשתכר לפחות 7,000 דולר בשני רבעונים בתקופת הבסיס, כשהשכר ברבעון אחד שווה ל-5,987.50 דולר לפחות.	גובה הקצבה השבועית של דמי אבטלה (WBA) מחושב לפי השכר שהאדם הרוויח ממעסיקים ששילמו מס אבטלה למדינת אריזונה. ה-WBA הוא 4% מן השכר ברבעון הגבוה ביותר בתקופת הבסיס. כיום ה-WBA המרבי עומד על 240 דולר.
מינסוטה ארצות הברית	כן, כדי להיות זכאי לקצבה, על האדם לאבד את עבודתו שלא באשמתו, להרוויח שכר מספיק לתקופת הבסיס, להיות מובטל או מועסק חלקית ולהרוויח פחות מגובה קצבת האבטלה השבועית. כמו כן עליו להיות מסוגל וזמין לעבודה.	הקצבה השבועית של אדם תהיה כ-50% ממשכורתו השבועית הממוצעת עד לסכום מרבי של 820 דולר.

נספח ב': קיזוזים בין קצבאות בארצות נבחרות

בקנדה מבחינים בין קצבאות פנסיה הנובעות מעבודה ובין אלו שאינן נובעות מעבודה. רוב קצבאות הפנסיה הנובעות מעבודה נחשבות חלק מהכנסות הפרט ולכן הן מקוזזות מדמי האבטלה (בשיעור מרבי של 55%). לעומת זאת, קצבאות פנסיה שאינן קשורות לעבודה אינן נתפסות בדרך כלל בתור הכנסה ולכן אינן מקוזזות מדמי האבטלה.

בארצות הברית, על פי חוק מס האבטלה הפדרלי, פנסיה שבועית יכולה להפחית את דמי האבטלה השבועיים בדולר אחד על כל דולר של פנסיה. החוק חל על כל סוגי קצבאות הפנסיה – ממשלתית או פרטית – וכן על תוכניות פרישה אחרות או קצבאות שהמימון שלהן תלוי בהפרשות המעסיק, אולם בפועל, החוק מאפשר למדינות בארצות הברית להתעלם מן ההפרשות שאדם מפריש לפנסיה שלו, ולכן מגביל את ההפחתה של דולר תמורת דולר לחלק התשלום לפנסיה שהגיע מהפרשת המעסיק, ולא לחלק שהגיע מן העובד. לדוגמה, אם כל חודש מעסיק הפריש 50 דולר אמריקני מהכנסת העובד לפנסיה, הרי שהקיזוז יהיה בגין סכום זה בלבד. רוב המדינות בארצות הברית פועלות לפי מדיניות זו. אף על פי שההפחתות משתנות בהתאם למדינה, בדרך כלל סכום הקצבה השבועי מופחת מן הסכום שהמעסיק הפריש לפנסיה בתקופת הבסיס (עם מינימום של 50%).

באוסטרליה, דמי האבטלה עבור רווק ללא ילדים, מצטמצמים ב-50 סנט לכל דולר אוסטרלי עבור רמות הכנסה (כולל פנסיה) של בין 150 ל-256 דולר. בסכומים הגבוהים מ-256 דולר, דמי האבטלה מצטמצמים ב-60 סנט לכל דולר, ללא קשר למקור ההכנסה.

בבריטניה, הכנסה מפנסיה מעל סכום מסוים יכולה להשפיע על הזכאות לדמי אבטלה. ישנם שני סוגים של דמי אבטלה: באחד מקזזים מדמי האבטלה מחצית מסכום הפנסיה העולה על 85 ליש"ט לשבוע; בשני, כל הכנסה מפנסיה שגובהה 50 ליש"ט ויותר לשבוע מקוזזת מדמי האבטלה.